FORME ATIPICE ALE INTERACŢIUNII ÎN CADRU FORMAL: BÂRFA ŞI AUTODEZVĂLUIREA. STUDIU DE CAZ

NATAŞA-DELIA MAIER
Şcoala doctorală a Facultăţii de Litere, Universitatea din Bucureşti

0. Situaţiile de comunicare al căror cadru este unul formal se descriu, cel mai frecvent, prin adoptarea anumitor tipare interacţionale (reglate prin complementaritatea ierarhică a rolurilor deseori instituţionalizate: consultaţia, ancheta, discuţia profesională, tranzacţia – Vion *ibid.*, 129−134) şi prin adoptarea unui set de comportamente politicoase ce devin tot atâtea strategii ale menţinerii distanţelor dintre vorbitori şi ale protejării imaginii acestora, astfel încât atare forme ale interacţiunii sunt printre cele mai susceptibile de a prezenta trăsături ale comunicării dramaturgice, în sensul goffmanian al sintagmei. În prelungirea ideilor lui Goffman (2003: 27), Robert Vion (2000: 103−105) vede în situaţia de comunicare o punere în scenă, un joc dramatic, prin care interactanţii permit accesul comunicativ numai la ceea ce intenţionează ei să se lase observat în interacţiune, în funcţie de informaţiile iniţiale pe care le au despre interlocutor şi despre natura formală sau informală a cadrului.

Comunicarea în cadru instituţional pare a fi, aşadar, candidata perfectă a descrierilor stereotipe legate de gradul mic de familiaritate dintre participanţi, de rigiditatea rolurilor adoptate şi de fixitatea scenariilor concret realizate (într-o tipologie a interacţiunilor, Robert Vion le asociază interacţiunilor controlate, operând, din nou, distincţia între situaţiile de comunicare prestabilite şi conversaţii, din punctul de vedere al cadrului – *ibid.*, 109–111; 123–129).

1. Dacă definim conversaţia – instanţa de bază a socializării – drept un alt tip de interacţiune, un loc al convivialităţii relative, implicând anularea diferenţelor şi adoptarea unor comportamente colaborative, în care raportul locurilor nu este prestabilit, în termenii unei determinări sociale (implicând raportul simetric al locurilor; favorizarea puternică a cooperativităţii; finalitate internă centrată pe contact şi pe reafirmarea legăturilor sociale şi caracterul spontan, „informal" şi cotidian, deschis al discursului – *ibid.*, 134–137), vom înţelege de ce bârfa, ca formă a conversaţiei spontane, este tipul de schimb verbal cel mai puţin probabil să survină într-un cadru formal de interacţiune.

2.1. Privită ca formă a discursului denigrator (Eggins, Slade 1997: 278), bârfa aduce cu sine câteva elemente de risc major pentru interactanţii în cadru formal: probabilitatea mare ca actele de ameninţare a imaginii vorbitorului să apară pe scena comunicativă, transformarea relaţiilor ierarhice de rol în relaţii bazate pe simetrie şi colaborare, pierderea imaginii pozitive (a „feţei", în sensul goffmanian al termenului – Goffman 2003: 49; 52−53) a celui ce se pretează la denigrări, creşterea gradului de vulnerabilitate a participanţilor (în situaţiile în care se apelează la autodezvăluirile – menite să furnizeze alternative comportamentale – subordonate construcţiei uneia dintre cele mai importante funcţii ale bârfei, explorarea/împărtăşirea ordinii morale – Eggins, Slade 1997: 302).

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

Cu toate acestea, în societatea românească există, cel puţin conform observaţiilor noastre, o adevărată tradiţie a utilizării bârfei ca formă de interacţiune în mediul instituţional, fără ca apelul la aceasta să determine alunecarea schimbului verbal dinspre cadrul de tip instituţional, ierarhic, spre cel de tip interactiv, simetric, aşa cum presupunea Vion (2000: 109−111; 114−116; 140−142).

2.2. Practica instituţionalizată a discursului denigrator este parte integrantă a unui proces dramaturgic şi strategic de comunicare, depăşindu-se ideea că dezvăluirea publică a unor informaţii compromiţătoare ar constitui o dublă sursă a actelor de ameninţare a imaginii participanţilor (pentru imaginea negativă – prin încălcarea graniţelor intimităţii celorlalţi, pentru imaginea pozitivă – prin dezvăluirea informaţiilor cu potenţial moral negativ – Blum-Kulka 2000: 238). Acestei funcţionări strategice a bârfei i se asociază o serie de particularizări ale structurii macro şi microtextuale descrise de Eggins şi Slade (1997: 305−310).

2.3. Avem în vedere, pentru exemplificare, o conversaţie de aproximativ opt minute, cu participare exclusiv feminină, derulată într-un laborator de cercetare, între un conferenţiar universitar (identificată prin iniţiala D), un asistent universitar (A) şi două doctorande (B şi C). Natura formală a cadrului interacţiunii este dată, aici, de mediul instituţional în care interacţionează vorbitoarele şi de natura formală a relaţiei dintre acestea, astfel încât accepţiunea în care utilizăm termenul „formal” se delimitează parţial de aceea dată de Robert Vion.

Aşa cum era de aşteptat, dacă ne raportăm la cadrul formal, instituţionalizat al conversaţiei, bârfa nu este iniţiată de vorbitoarea aflată în poziţia ierarhic superioară, ci de asistenta acesteia. Deşi scopurile primare ale bârfei, în cadrul informal, sunt exercitarea controlului moral şi social şi afirmarea calităţii de membru al unui grup, aici, aceasta funcţionează în sensul construirii/verificării unei ordini morale a grupului, determinând articularea unui consens „de lucru” al echipei feminine, astfel încât vorbitoarea situată în poziţia ierarhic superioară este percepută drept for de autoritate şi experienţă pentru celelalte participante, iar bârfa devine spaţiul discursiv al verificării opiniilor. În plus, cel care apelează la denigrare se află într-o postură delicată, astfel încât devine improbabil ca o persoană ce deţine autoritatea în grup să fie iniţiatorul unei astfel de discuţii.

Vorbim despre „echipă” în sensul lui Goffman, chiar dacă rolurile clar stabilite sunt complementare şi ierarhice, pentru că bârfa, prin participarea exclusiv feminină, face apel şi la trăsăturile rolului de gen, permiţând vorbitoarelor să exploreze o ordine morală în calitate de femei, nu numai în calitate de colaboratori în sfera profesională. Locul schimbului preliminar este preluat de o secvenţă narativă (r.1), conţinând o evaluare negativă construită ca orientare a discursului spre emiţător şi al cărei rol este obţinerea tacită a acordului celorlalte participante (B şi C se implică în co-construcţia aprecierii negative – r.2-5), necesar furnizării comportamentului substanţiator (r.6):

(1)

Secvenţă narativă, evaluare negativă	*1*	*A: la un moment dat, na:: ea a avut un prieten venea, s-aştepta:: normal că mă simţeam a treia roată la bicicletă*
Co-construcţia evaluării	*2*	*B: [/@da/]*
	3	*A: da’ peste chestiile astea treci când eşti la liceu, adică nu⊥ ea nu:::*
	4	*B: [adică ţi se pare că nu⊥, mnu]*
	5	*C: da da da*
Furnizarea comportamentului substanţiator	*6*	*A: era ziua ei. şi oricum era ziua ei şi m-am întâlnit cu ea cu adi-n oraş şi ea nici nu ştia. şi-o-ntreb că „-i ziua ta?” hai să-şi cumpăr un cadou. ne-am dus şi i-am cumpărat o carte cu /lenoar/, îi plăcea*

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

		ei /lenoar/. e! asta e. i-am luat o carte să o exploreze. că nu aveam amândoi bani atunci. da' nu mai contează chestia asta. era ziua ei de naştere, da, era atunci în bar, în mai, când i ziua ei. şi:: diana nu-i la facultate. dar ea stătea în cameră cu diana /-escu/%nume parţial obliterat/. şi-o-ntreb pe diana „/%nume obliterat/ ştii ceva?" „nu, că nu vine azi la facultate" „da' ce are?" „nu-ş, că-i cam supărată"
Furnizarea	*7*	*C: [da, ea are]*
evaluărilor	*8*	*A+: şi io, ştiţi, „da' ce-are de-i supărată?"*
negative	*9*	*C+: [dar ea tot timpul este supărată]*
	10	*A: da*
	11	*C: [de ceva.]*
Co-elaborare	*12*	*A+: asta-i că*
	13	*B: [e greu să se trezească-ntr-o]*
	14	*A: da, nu*
	15	*B: [zi fără]*
	16	*A+: că-i aşa*
	17	*B+: [să fie supărată]*
	18	*A şi dup-acea:io-atunci⊥ m:: atunci⊥: m::: ştiţi că /%nume obliterat/ a plecat, nu? în germania? nu?*
	19	*C: acuma recent?*
	20	*A: şi dup-acea da:: eram::ă prietene, aşa, şi-n felul acesta era între mine şi ea /@un/::*
	21	*C: tampon*

Printre particularităţile acestui episod se numără faptul că A transformă participantele B şi C în nonalocutori (adresându-se exclusiv lui D, aflată în poziţie ierarhic superioară – r.18, 20 şi ignorarea întrebării lui C din r.19 –, confirmând ideea că bârfa poate fi utilizată a fi afectată natura formală a relaţiilor dintre participante) şi faptul că B şi C întrerup prin evaluări negative furnizarea comportamentului substanţiator (întreruperi ce nu funcţionează în sensul creării unei competiţii cu A pentru atenţia lui D, ci în sensul marcării sprijinului moral acordat lui A). Specifică bârfei între femei, prezentarea unui comportament substanţiator de către o participantă este urmată de enunţarea evaluărilor negative de către celelalte participante (r.25, 33, 35), permiţând furnizarea dovezilor ce sprijină evaluarea negativă, prin secvenţe narative constituind extinderi ale subiectului (r.36,40).

(2)

Evaluare negativă	*25*	*C: /%nume obliterat/ -i mai copil*
	26	*A: da, i-aşa, da, cred şi eu*
	27	*C: deci*
	28	*A: [nu ştiu]*
	29	**C+: şi cred că:::=**
	30	*A: =ce să zic=*
Atenuare	*31*	*C: =acuma::: nu vreau să fiu /froid/, dar s-ar putea să fi suferit foarte mult=*
	32	*A: [da]*

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

	33	*C+: din lipsă de:: atenţie şi*
	34	*A: [îhâm]*
Evaluare negativă	*35*	*C+: probabil c-a fost şi::-nciudată, pe sora ei::*
Extindere	*36*	*A: nu! ştiţi care a fost problema? ei niciodată nu i se sărbătorea ziua de naştere, nu ştia ce-i ăla moş crăciun şi când se ducea ea*
Întărire	*37*	*D: [sunt traume pe care:: peste care nu poţi să treci]*
	38	*A: da*
	39	*D: [aproape niciodată]*
	40	*A+: şi cu sora ei au fost pe dos. sărbătoriri, cadouri, alea, alea, alea, a fost exact pe dos, că şi-au dat seama părinţii c-au greşit. păi de-aia. păi când s-a dus odată la ziua unei colege de clasă la de ziua ei şi nici n-a ştiut că tre' să-i ia cadou. şi maică-sa i-a pus cadou-ntr-o sacoşă, da' nu i-a spus „vezi că tre' să i-l dai fetei". şi ea a venit cu cadou-acasă că nu a ştiu ce să facă cu el. asta deja:::*

Întreruperile funcţionează competitiv de-a lungul întregii discuţii, marcând încercările vorbitoarei D de câştiga terenul conversaţional. Astfel, aceasta apelează în mod strategic la discursul autodezvăluirilor, care ar putea constitui o sursă de ameninţări la adresa imaginii personale. Prin dezvăluirea unor experienţe interioare similare persoanei absente ce este subiect al bârfei, D împiedică acumularea de evaluări negative şi „alimentarea" motorului bârfei cu noi comportamente substanţiatoare. Ipostaza vulnerabilităţii este atent speculată: dezvăluind informaţii de natură compromiţătoare, D se situează de partea absentei, cu toate că, tacit, este de acord cu evaluările negative furnizate. Intervenţiile sunt menite să marcheze, la nivelul implicitului conversaţional, dezacordul nu faţă de cele observate de A şi C, ci faţă de actul denigrării unui colaborator, fără să a se recurge la practici defensive orientate spre cea absentă şi fără să fie nevoie să se atragă atenţia asupra lipsei de colegialitate a demersului iniţiat de A:

(3)

	41	*C: /@mhm/ deci diana e traumatizată emoţional. şi-atunci probabil că ia*
	42	*A: [aşa stă]*
	43	*C+: ia foarte personal tot ceea ce i se întâmplă*
	44	*D:[da]*
	45	*C+: sau tot ceea ce se ÎNTÂMPLĂ*
Autodezvăluire,	*46*	*D:[şi mie mi s-a atras atenţia.]*
marchează	*47*	*C: şi nu neapărat că i se întâmplă*
reorientarea discuţiei	*48*	*D: şi mie mi s-a mai spus când eram mai tânără că sufăr de mania persecuţiei şi mie mi se trage totul din copil⊥ din copilărie*
	49	*A: şi ea cred c-a venit într-un moment pe lume când părinţii nu erau pregătiţi, cam aşa-i impresia*
	50	*D: [nu]*
	51	*A+: cred că-i mare diferenţa de vârstă*
	52	*D+: [pe mine nu m-a vrut]*
	53	*A+: dintre ele*
	54	*D+: [m-a avut pe mine şi nu m-a vrut]*

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

	55	*A: cred c-aşa e. şi la ele e aceeaşi poveste pentru că se face cu mai multă judecată, nu ştiu, era o situaţie*
Nuanţări tematice	*56*	*D: ia vezi, şi la mine la fel a fost şi ălei mici îi acordau toată atenţia. toată familia. iar eu eu n-am putut. şi şi eu şi-acum şi-acum le spun şi-acum nu le vine să creadă că lucrurile stau aşa. şi cred că şi eu am manifestări. cred!*
	57	*B: [ihâm]*
	58	*D+: sigur c-am! sigur! sigur! am manifestări*

Recursul la exemplul personal marchează o nuanţare tematică şi ţine locul secvenţei concluziilor (r.56), determinând nu doar schimbarea temei discuţiei, ci şi a tipului de conversaţie: episodul de bârfă se încheie prin coda furnizată de către vorbitoarea D în r.64, 66, 68 (întrerupte de acordurile minimale ale lui C) şi se face progresia spre discuţia de tip informal, pe marginea replicilor lui C care, la nivel implicit, marchează dezacordul faţă de explicaţiile pe care le dă D (r.69, 71, 73 – fără a spune că ea nu consideră că traumele copilăriei pot duce la spasmofilie, prezentarea propriei experienţe dovedeşte, într-o manieră politicoasă şi tacită, tocmai opoziţia faţă de afirmaţiile lui D), un dezacord care nu se poate afirma făţiş, dată fiind relaţia ierarhică a rolurilor.

(4)

Coda	*64*	*D: am fost la masaj şi mi-a spus /masioza/, care-i o tipă foarte de treabă.după ce-a născut a făcut o cădere psihică la un an şi s-a dus la ăla*
	65	**C: da**
	66	*D: s-a dus la foculescu la:: aşa foculescu s-a legat de ea că s-a căsătorit a făcut copil când era nepregătită psihic, că de-asta are căderi, că nu ştiu ce s-a⊥::: a găsit un psiholog⊥ şi:: o doctoriţă psiholog şi-a luat-o din copilărie ce, cum o tratau părinţii, cum era raportul cu:: surorile ei, cu fraţii ei, cu nu ştiu ce. în fine. a spus că tatăl ei o bătea, o bătea dar nimeni n-o înţelegea, părinţii ei nu discutau cu ea sau nu-ncercau să-nţeleagă de ce ea se revolta tot timpul şi taică-său o altoia*
	67	*C: aha*
	68	*D: şi a făcut spasmofilie, în copilărie, pe fondul ăsta*
Dezacord	*69*	*C: [da' şi io am avut spasmofilie]*
	70	*D+: când*
	71	*C: [da' e lipsă de calciu]*
	72	*D+: e foarte cutremurător. aşa, dar*
	73	*C+: [bine, da' poţi să faci crize]*
	74	*D: crize*
	75	*C: io crize făceam când eram în prima copilărie*
	76	*B: poţi să faci spasmofilie. din diferite motive=*
	77	*C: =dar la mine era lipsă de calciu=*

Vorbitoarea D observă acest dezacord şi, pentru a-şi impune opinia, face din nou apel la experienţele proprii, într-o nouă secvenţă narativă care dezvăluie informaţii compromiţătoare, legate de comportamente reprobabile. A se pune într-o postură vulnerabilă este, din nou, un act strategic, ale cărui riscuri sunt atent calculate. Nu avem de-a face cu o

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

simplă discuţie între femei, pentru că se observă cu uşurinţă autoritatea pe care o are D în raporturile cu celelalte participante (superioritatea ierarhică este evidentă, determinând schimbarea subiectului, abandonarea discursului denigrator, obţinând controlul situaţional). Dar ideea de autoritate funcţionează şi în sens invers: D este învestită conversaţional cu atributele autorităţii de către celelalte participante.

Putem afirma că între autoritate/control situaţional şi mecanismul autodezvăluirilor există o relaţie de reciprocă determinare în ceea ce priveşte riscurile asumate de vorbitoare. Pe de o parte, discursul autodezvăluirilor funcţionează în sensul câştigării controlului situaţional, prin faptul că atribuie terenul conversaţional lui D. Pe de altă parte, deţinerea controlului situaţional împiedică potenţialele acte ce sunt ameninţări la adresa imaginii vorbitoarei să funcţioneze ca atare.

(5)

Autodezvăluire	*78*	*D: eu, anul trecut, când am altoit-o RĂU de tot pe /%nume obliterat/ din cauza unor note am cred că de două ori mi-a făcut o chestie din astea şi i se-ncleştaseră mâinile, se-ncleştase toată*
Confirmare	*79*	*C: [da, e criză de spasmofilie]*
	80	*D: aşa*
Acord parţial	*81*	*C: da' e lipsă de calciu. făcută poate şi pe fond nervos*
Co- construcţie	*82*	*D: da, pe fondul ăla că eu o*
	83	*C: [mama face]*
	84	*D+: deci. şi eu nu ştiam ce. da' acum, acum-am înţeles*
	85	*C+: [da' mama face şi atacuri de panică]*
	86	*D+: şi că trebuie*
	87	*C+: [se sufocă]*
	88	*D+: şi că trebuie avut grijă, mai ales când faci în copilărie, când faci de-astea. deci, eu de două ori i-am făcut /%nume obliterat/ chestia asta, când aproape am văzut-o înţepenită din cauza::*
	89	*C: [ihâm]*
	90	*D: faptului că eu eram revoltată şi::*
	91	*B: [da]*
	92	*D: o n-o băteam tare, aşa, îi trăgeam la fund sau ţipam la ea, stii? aşa::*
	93	*C: [dar poate să fie o traumă]*
	94	*D+: nu sup⊥ suportă s-o atingi că, ştiţi*
	95	*B: [da]*
	96	*D+: că*
Concluzie	*97*	*C: m::: ⊥ tu nu a poţi să-ţi dai seama ce înseamnă ceea ce faci tu pentru o altă persoană. la tine poate să fie o anumită reacţie, la mine poate poate să ţipe cineva până vrea că pe mine mă doare-n fund şi altă persoană poate să reacţioneze de la primul cuvânt*
Extindere	*98*	*D: da' tu ştii cum era ieri? faptul că noi n-o-nţelegem că ea e bolnavă şi noi aşa era cât pe-aci să intre-ntr-o stare din asta. dup-aia am luat-o-n braţe repede şi-am mângâiat-o şi-am pupat-o şi am*
Restrângere tematică		*(B râde)*
	99	*D: şi ne-am împăcat repede. mi-am făcut păcat. aşa*
	100	*C: [da]*

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

	101	*D: dar cele două reacţii acum le-am înţeles. care pot lăsa dup-aia care pot da naştere la altele*

A deţine autoritatea într-un grup poate împiedica apariţia reacţiilor verbale ce survin în mod obişnuit pe terenul discuţiilor informale, colaborative. În conversaţiile cotidiene dintre femei, a vorbi despre comportamente personale problematice nu aduce, în mod uzual, reacţii de tipul acordului minimal (r.95, r.100), al explicaţiei (r.81, 83, 85) implicate în co-construcţia unei secvenţe, sau de tipul râsului (prin care se evită furnizarea unei opinii). În mod obişnuit, reacţiile sunt exprimate fie prin opinii critice, fie prin furnizarea unor alternative comportamentale. În locul acestora, sesizând potenţialul distructiv al spuselor lui D, C încearcă să opereze o restrângere tematică, enunţându-şi propriile concluzii asupra episodului relatat (r.97, dar restrângerea tematică este respinsă de vorbitoarea D, tocmai pentru că, deţinând controlul situaţional, ea decide care este momentul oportun pentru aceasta, v.supra, r.98, 99, 101). Reacţia firească faţă de natura stânjenitoare a faptelor relatate este, în cadrul formal, schimbarea subiectului, mişcare discursivă aparţinând lui C (r.102), deoarece, în acest caz, înfăţişarea şi atitudinea lui D se contrazic reciproc şi pentru că interlocutorii se aşteaptă la coerenţa cadru-înfăţişare-atitudine (Goffman 2003: 53).

(6)

Schimbare tematică	*102*	*C: e aşa de complicat. eu nu ştiu ce să mă fac cu copilul meu. care este::*
	103	*D: [deci, cel puţin, fii atentă.]*
	104	*C+: este*
Furnizarea unui sfat	*105*	*D+: [deci, eu cred că trebuie să citim mai mult]*
	106	*C+: este foarte energic*
	107	*D+: [că n-am citit]*
	108	*C+: este foarte energic, doamna /% nume obliterat/*
	109	*D+: [deci,]*
	110	*C+: este*
Reiterarea sfatului	*111*	*D+: [/%nume obliterat/, trebuie să citim mai mult despre psihologia copilului]*

Când individul se prezintă pe sine în faţa celorlalţi, performarea lui tinde să încorporeze şi să exemplifice valorile oficial acreditate ale societăţii, mai mult decât o face comportamentul lui în ansamblu, astfel că o performare poate fi privită ca o reînnoire expresivă şi o reafirmare a valorilor morale ale societăţii (Goffman 2003: 65).

Schimbarea subiectului funcţionează strategic nu doar pentru a salva aparenţele referitoare la înfăţişarea lui D (pentru că aceasta dezvăluise informaţii aflate în neconcordanţă cu statutul ei social şi public, cu rolul pe care îl are în grup, marcând lipsa aparentă a preocupării pentru realizarea dramatică a spectacolului comunicării), ci şi pentru a o ajuta să menţină controlul expresiv. Evenimentele importante care au dus la conturarea senzaţiei lui C că D nu poate menţine controlul expresiv asupra situaţiei au fost faptul că, în postura de performer, D a transmis accidental impresia că nu este preocupată de interacţiune, întrucât neglijează păstrarea înfăţişării profesionale cultivate (dezvăluirile cu potenţial compromiţător în ochii interlocutoarelor) şi faptul că prezentarea crea impresia de regie teatrală nepotrivită (Goffman 2003: 78), datorită numeroaselor întreruperi la care a apelat fiecare dintre vorbitoare, inclusiv D, creând aparenţe ale convivialităţii. Afirmaţia lui C „e aşa de complicat. Eu nu ştiu

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)

ce să mă fac cu copilul meu" este o invitaţie spre a da sfaturi, adresată lui D şi o mişcare strategică menită să o reorienteze pe aceasta către atitudinile percepute drept adecvate unui vorbitor aflat în postură ierarhic superioară.

3. Instituţiile sociale, ca sisteme relativ închise, sunt spaţii delimitate prin bariere clare de percepţie, în care discuţiile se subordonează regulilor specifice ale interacţiunii în cadru formal. În astfel de cazuri, schimburile verbale ce survin între participanţii cu roluri discursive complementare şi ierarhice tind să creeze aparenţele unui spectacol dramaturgic, cu reguli clare ale actului performării. Caracterul închis al situaţiei, prezenţa ritualurilor de iniţiere şi închidere a discuţiei, adoptarea unor reguli referitoare la accesul la cuvânt sunt numai câteva dintre acele trăsături ale interacţiunii în cadru formal menite să excludă, cel puţin teoretic, conversaţia cotidiană şi, mai ales, bârfa, lamentarea şi autodezvăluirea dintre formele de schimb verbal abordabile în acest context. În realitatea practicii discursive, observăm că atât bârfa, cât şi discursul orientat spre realizarea funcţiei expresive a emiţătorului pot fi utilizate în interacţiunea în cadru formal. Mai mult, utilizarea lor este strategică, iar raportul dintre beneficiile şi riscurile pe care le presupun aceste forme de schimb este atent evaluat de către fiecare dintre participanţi, astfel încât să nu survină acte de impoliteţe şi nici să nu se pericliteze imaginea interlocutorilor. Cel ce deţine autoritatea situaţională este, aici, un actor care jonglează abil cu propria vulnerabilitate şi care ştie să îşi asume în mod controlat riscurile implicate de informaţiile ce-l pot compromite, mizând, în acest sens, pe reacţii adecvate ale interlocutorilor, furnizate în sensul contracarării potenţialelor acte distructive la adresa imaginii personale.

BIBLIOGRAFIE

Blum-Kulka, Shoshana, 2000, „Gossipy events at family dinners : negotiating sociability, presence and the moral order", în Justine Coupland (ed.), 2000: 213−240.

Coates, Jennifer, 1996, *Women talk: Conversation between Women Friends*, Oxford, Blackwell Publishers.

Coupland, Justine (ed.), 2000, *Small Talk*, London, Longman.

Eggins, Susan, Diana Slade, 1997, *Analysing Casual Conversation*, New York/London, Equinox Textbooks and Surveys in Linguistics.

Goffman, Erving, 2003, *Viaţa cotidiană ca spectacol*, Bucureşti, comunicare.ro.

Thorne, Barrie; Nancy Henley (eds.), 1975, *Language and Sex: difference and dominance*, Rowley, Newburry House.

Vion, Robert, 2000, *La communication verbale*, Paris, Hachette.

Zimmerman, Don H., Candace West, 1975, „Sex roles, interrruptions and silences in conversation", în Barrie Thorne, Nancy Henley (eds.), *Language and Sex: Difference and Dominance*, Rowley, Mass., Newbury House, p. 105−129.

Unusual Speech Genres in Formal Settings: Gossip and Self-disclosure

Speech genres such as gossip and self-disclosure are not likely to occur in the verbal interaction of the institutionalized setting, due to the fact that such an interactional frame implies pre-given role features. Consequently, the casual conversation represents a different type of interaction which is not consistent with the formal elements of the institutional talk frame. According to Vion, the occurrence of a casual conversational sequence involves perceiving different talk realities and shifting from the formal register to the informal one. Herein, we attempt to analyse the ways that gossip and self-disclosure, most likely to occur in institutionalized interactions within the Romanian culture, are strategically engaged in order to enact dramaturgical talk performances, in the very sense that Erving Goffman used when defining communication as symbolic interactionism.

BDD-V856 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:05:53 UTC)